

UCHWAŁA NR LII/843/10
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO

z dnia 8 listopada 2010 r.

w sprawie przyjęcia Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013

Na podstawie art. 18 pkt 20 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.) oraz art. 87 ust. 3 i 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162, poz. 1568, z późn. zm.), Sejmik Województwa Małopolskiego uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Województwa Małopolskiego.

§ 3. Niniejsza uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 87 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przyjęto Uchwałą Nr XXXVII/469/05 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 3 października 2005 roku wojewódzki program opieki nad zabytkami pn. „Wojewódzki Program Ochrony Dziedzictwa i Krajobrazu Kulturowego Małopolski”. Z uwagi na cezurę końcową niniejszego programu przypadającą na 2009 rok, sporządzono na podstawie uchwały Nr 808/08 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 4 września 2008 roku oraz Zarządzenia Nr 104/2008 Marszałka Województwa Małopolskiego z dnia 3 grudnia 2008 roku Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 będący kontynuacją i rozwinięciem założeń Wojewódzkiego Programu Ochrony Dziedzictwa i Krajobrazu Kulturowego Małopolski w latach 2005-2009.

Niniejszy program zgodnie z wymogiem art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku uzyskał pozytywną opinię Małopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Obowiązek nałożony Ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.), określił szczegółowo sposób konsultacji projektów aktów prawa miejscowego w dziedzinach dotyczących działalności statutowej organizacji pozarządowych. Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 nie jest aktem prawa miejscowego. Niezależnie od tego faktu zostały przeprowadzone konsultacje społeczne dla projektu Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 z uwagi na specyfikę założeń tego dokumentu strategicznego, a w szczególności kompleksowość opieki nad dziedzictwem kulturowym, którą zakłada.

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 został sporządzony z inicjatywy Zarządu Województwa Małopolskiego. Opracowany został w Departamencie Kultury i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego przy współudziale powołanego przez Marszałka Województwa Małopolskiego zespołu zadaniowego, w skład którego weszli specjaliści z dziedziny opieki nad zabytkami: przedstawiciele środowiska naukowego, służb konserwatorskich, instytucji kultury i władz samorządowych.

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 wskazuje cele, priorytety i kierunki działań określone w wyniku przeprowadzonej analizy zasobu dziedzictwa kulturowego w regionie. Decydujący wpływ na wybór priorytetów i działań miała ocena stanu zachowania poszczególnych rodzajów zabytków i krajobrazu kulturowego, analiza zagrożeń oraz występujących tendencji i problemów w zakresie szeroko pojętej ochrony przestrzeni kulturowej. Wyznaczono priorytety i działania o charakterze inspirującym, które mogą być realizowane przez różne podmioty i instytucje zarządzające.

W celu ochrony dziedzictwa kulturowego, wojewódzki program przyjmuje zasadę prowadzenia działań służących zachowaniu autentyczności obiektów i obszarów zabytkowych oraz uznania pojęcia autentyczności za naczelną wartość dziedzictwa kulturowego. Program zakłada kompleksowość opieki nad dziedzictwem kulturowym, w której rezultacie prowadzone będą działania mające na celu powstrzymanie niekorzystnych i niekontrolowanych przemian przestrzeni kulturowej. Ochrona zasobów kultury materialnej i niematerialnej oraz kształtowanie krajobrazu kulturowego powinny inicjować i wspierać rozwój gospodarczy. W tym celu należy wdrażać mechanizmy wsparcia i aktywizacji użytkowników wartościowych obiektów – zarówno zabytków, jak i dóbr kultury współczesnej – do inwestowania we własne nieruchomości oraz podjęcia zagospodarowania tych, które niszczej. Program postuluje utworzenie i upowszechnienie nowego modelu „użytkowania zabytków” łączącego ochronę zabytków, poszukiwanie możliwych form opieki nad zabytkami oraz tworzenie sprzyjających warunków dla rozwoju, w szczególności sektora przemysłów czasu wolnego i kreatywnych poprzez nadanie zabytkom nowych funkcji.

Z uwagi na długi okres planowania (2010-2013) niniejszemu programowi nadano szeroki zakres, uwzględniający dużą dynamikę zmian w dziedzinie ochrony przestrzeni kulturowej i dziedzinach synergicznych. Formułując niniejszy program brano pod uwagę złożoność problematyki oraz różnorodność i mnogość zagadnień dotyczących dziedzictwa kulturowego. Z uwagi na specyfikę obszarów problemowych oraz strategiczne podejście obejmujące swoim zasięgiem zarówno opiekę nad zabytkami położonymi na obszarze obecnego województwa małopolskiego, w rozumieniu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, jak i politykę w dziedzinie ochrony przestrzeni kulturowej, zastosowanie wytycznych metodologii SMART mogłoby utrudnić zachowanie tak szerokiego zakresu programu. Dlatego też program nie stanowi tylko i wyłącznie prezentacji zbioru zadań do wykonania. Wskazane w programie kierunki działań powinny umożliwić wprowadzanie skutecznych rozwiązań różnorodnych problemów w sposób homogeniczny w ramach spójnej polityki ochrony dziedzictwa kulturowego. Dzięki tak szerokiemu zakresowi udało się uniknąć ram ograniczających, co zapobiegnie zagrożeniu pominięciem nieprzewidzianych czynników i pozwoli na dostosowanie działań do zmiennych warunków. Strategiczny charakter niniejszego opracowania determinuje formę zadań programowych, które nie stanowią

katalogu zamkniętego i powinny być wyznaczane na bieżąco nabierając charakteru rozwiązań taktycznych indywidualnie określanych dla konkretnych przypadków w zależności od następujących zmian. Misja Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 realizowana będzie poprzez 2 cele strategiczne: Ochronę regionalnej przestrzeni kulturowej oraz Zarządzanie regionalną przestrzenią kulturową. W ramach niniejszych celów określono 5 priorytetów oraz 13 kierunków działań i 64 działania, które mają służyć ich realizacji. Wspierając realizację działań wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami wyznaczono konkretne zadania programowe o randze ponadlokalnej wynikające z przyjętych priorytetów i określone w oparciu o wytyczne dokumentów planistycznych i rekomendacje służb ochrony zabytków. Zadanie te nie stanowią katalogu zamkniętego - co pozwala na ich aktualne formułowanie i weryfikowanie. Wspierając realizację działań wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami wyznaczono konkretne zadania programowe o randze ponadlokalnej wynikające z przyjętych priorytetów i określone w oparciu o wytyczne dokumentów planistycznych i rekomendacje służb ochrony zabytków, w szczególności dotyczące:

1. zabytków zagrożonych, wymagających prac ratunkowych
2. zabytków o znaczeniu regionalnym posiadających duże znaczenie artystyczne i historyczne, będące wybitnymi przykładami sztuki lub architektury lub zachowanego w niezmiennym kształcie krajobrazu kulturowego
3. obszarów zaproponowanych do objęcia ochroną prawną w postaci parków kulturowych i wpisania do rejestru zabytków oraz uznania za Pomniki Historii
4. zasobów dóbr kultury współczesnej zidentyfikowanych w województwie małopolskim.

Zadania, które wpisują się w określone kierunki działań związane z objęciem ochroną prawną obszarów lub obiektów o szczególnych walorach krajobrazowych lub zabytkowych powinny znaleźć odzwierciedlenie w gminnych i powiatowych programach opieki nad zabytkami. Należy podkreślić, że fakt wskazania zadania (obiektu lub obszaru zabytkowego) nie jest jedynym i wystarczającym kryterium przyznania środków z budżetu publicznego na jego realizację. Pełni jedynie funkcję inspirującą i aktywizującą jednostki samorządu terytorialnego oraz właścicieli lub użytkowników obiektów zabytkowych do podjęcia działań w celu wykonania niniejszych zadań oraz pozyskania środków na ich realizację z innych źródeł finansowania. Realizacja Wojewódzkiego programu opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013 powinna być przedmiotem systematycznego monitorowania i ewaluacji. Zgodnie z wymogiem ustawowym Zarząd Województwa Małopolskiego sporządza sprawozdanie za dwuletni okres jego realizacji. Niniejsze sprawozdanie przedstawione zostaje Sejmikowi Województwa Małopolskiego oraz przekazane Generalnemu Konserwatorowi Zabytków i Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków w celu jego wykorzystania przy opracowaniu i realizacji krajowego programu opieki nad zabytkami. Dla efektywnego wdrażania programu wymagane jest regularne gromadzenie danych, ich analiza i ocena. Ewaluacja programu będzie dokonywana w czteroletnich okresach poprzez badanie stopnia osiągnięcia zakładanych celów. Podczas ewaluacji programu wykorzystane zostaną m. in. wskaźniki osiągnięć dla celów programu. Ewaluację programu Zarząd Województwa Małopolskiego jest zobowiązanych przedstawić Sejmikowi Województwa Małopolskiego w okresie 12 miesięcy od zakończenia realizacji programu.

Załącznik do Uchwały Nr LII/843/10
Sejmiku Województwa Małopolskiego
z dnia 8 listopada 2010 r.
Zalacznik1.pdf

Wojewódzki program opieki nad zabytkami w Małopolsce na lata 2010-2013